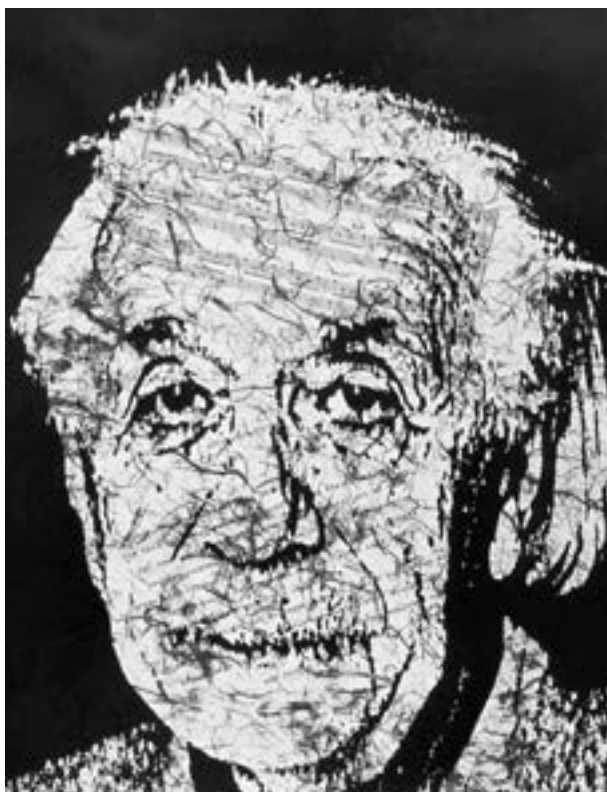

Dragă profesore
Einstein

Intervenție serigrafică pe o fotografie a lui Einstein făcută la Princeton de un copil. (Prin bunăvoința lui Andor Orand.)

Alice Calaprice (ed.)

*Dragă profesore
Einstein*

*Din corespondența
lui Albert Einstein
cu copiii*

Cu un eseu de
Robert Schulmann

Prefață de Evelyn Einstein

Traducere din engleză de
Liliana Donose Samuelsson

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Oana Bârna
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cecilia Laslo
DTP: Iuliana Constantinescu, Dan Dulgheru

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Dear Professor Einstein: Albert Einstein's Letters to and from Children
Copyright © 2002 by Alice Calaprice
Einstein's letters to the children are copyrighted by Hebrew University of Jerusalem and Princeton University Press. Reprinted by permission of Princeton University Press.
Foreword copyright © 2002 by Evelyn Einstein
"Einstein's Education" copyright ©2002 by Robert Schulmann
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2016, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Dragă profesore Einstein: din corespondența lui Einstein cu copiii /
ed.: Alice Calaprice; cu un eseu de Robert Schulmann; pref. de Evelyn Einstein;
trad. din engleză de Liliana Donose Samuelsson. – București: Humanitas, 2016
Conține bibliografie
Index
ISBN 978-973-50-5084-9
I. Calaprice, Alice (ed.)
II. Schulmann, Robert
III. Einstein, Evelyn (pref.)
IV. Donose Samuelsson, Liliana (trad.)
530.12(430) Einstein, A.
929 Einstein, A.

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/4088350, fax 021/4088351
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Dedicată tuturor copiilor

Autorul va dona UNICEF
o parte a drepturilor de autor
pentru această carte.

Notă asupra ediției

În cărțile mele anterioare despre Einstein, am publicat diverse extrase din lucrările lui, încercând să-l separ pe miticul Einstein de cel adevărat. O caracteristică a miturilor și a folclorului este lipsa unei versiuni adevărate sau finale, din pricină că oamenii înfrumusețază sau personifică ce aud și apoi fiecare își transmite mai departe propriile interpretări. Asta s-a întâmplat adesea cu vorbele lui Einstein. Pentru a da mai multă credibilitate unei anumite cauze sau idei, lumea îl citează ca sursă pe Einstein, cu toate că

mai mult ca sigur el n-a spus niciodată acele cuvinte. În schimb, faptul că Einstein îi respecta și-i admira pe copii, chiar dacă uneori putea să-i mustre cu destulă duritate, nu este un mit.

Scrisorile și alte câteva documente referitoare la copii sunt redată aici integral (cu excepția a două scrisori mai lungi adresate fiilor lui, din care am ales fragmente), așa că orice tentativă de înfrumusețare sau răstălmăcire este exclusă. Cititorilor care doresc să capete o imagine mai completă despre „omul secolului“ le recomandăm materialul biografic și bibliografic de la sfârșitul prezentei lucrări.

Scrisorile copiilor sunt întotdeauna emoționante, mai ales când sunt adresate unei celebrități. Se știe că lui Einstein îi erau dragi copiii, și mulți dintre ei au simțit cu siguranță această afecțiune, așa că n-au ezitat să-i scrie ani de-a rândul. Se înțelege că, din lipsă de timp, nu le-a putut răspunde tuturor. Dar unele scrisori, unele întrebări interesante sau chiar unii copii care l-au mișcat, pesemne, în mod deosebit au avut norocul să primească răspuns. Tonul simplu și natura acestei

corespondențe fac ca antologia care urmează să fie adecvată pentru cititorii de orice vârstă.

Unele dintre cele aproximativ șaiszeci de scrisori adresate lui Einstein pe care le veți găsi în această cărticică sunt scrise cu inocența proprie copilăriei, precum și cu greșelile de ortografie caracteristice, în timp ce altele afișează cutezanță și o cunoaștere neîndoielnică a renumelui celebrului Einstein, sau ascund îndemnurile câte unui părinte. În fine, există și scrisori compuse ca temă dată la școală copiilor, fără ca aceștia să aibă vreo idee despre contribuția adusă de Einstein științei. Totuși majoritatea copiilor erau conștienți de celebritatea lui Einstein și de faptul că merită respect. Pe mulți îi interesa cu adevărat știința și nu se temeau să i se adreseze direct ca să capete răspunsuri la diverse întrebări. Scrisorile de genul acesta rămân etern valabile, pentru că mulți copii își pun cu siguranță și azi aceleași întrebări: „Se roagă oamenii de știință?“ „Timpul e a patra dimensiune?“ „Ce anume ține la locul lor Soarele și planetele în spațiu?“ „Ce este timpul, ce este sufletul și ce este împărăția cerurilor?“ „Dacă nu e nimeni

acolo și un pom cade, se produce un sunet?“ , ba chiar: „Vă considerați un geniu?“ Din nefericire, copiii n-au primit răspunsuri la toate întrebările lor interesante de la mult prea ocupatul Einstein, și sigur că mulți au fost decepționați când, după săptămâni întregi de așteptare, n-au găsit nimic în cutia de scrisori.

E clar că, scriindu-i, copiii voiau ca Einstein să afle și el cine sunt ei. Îi spun câți ani au, unde locuiesc, ce frați au, ce materii îi interesează la școală, iar unii îi mărturisesc sincer că au dificultăți la matematică. Unii caută să pară maturi, sau pre-coce, în timp ce alții scriu cu firescul caracteristic vârstei lor.

Antologia de față cuprinde scrisori venite din toate colțurile lumii – Japonia, Africa de Sud, Olanda, Germania, Anglia –, dar cele mai multe sunt de la copii americani din vremea când Einstein locuia la Princeton, în New Jersey. După câte știu, scrisorile lui Einstein retipărite aici sunt singurele păstrate în arhiva Einstein, deși e posibil să fi expediat și scrisori scrise de mână, datând din perioada când nu avea încă o secretară care să le

bată la mașină și să arhiveze copiile. Scrisorile scrise în germană, fie de Einstein, fie de copii, au fost traduse de mine în engleză. Am inclus și două scrisori scrise de adulți în numele copiilor, sau despre copii.

Țin să mulțumesc Princeton University Press și Universității Ebraice din Ierusalim, mai ales Adrianei Yanai, care mi-au dat permisiunea să public scrisorile adresate de Einstein copiilor, punându-mi la dispoziție și o serie de fotografii; îi mulțumesc lui Robert Schulmann, fost director al Einstein Paper Project, care a acceptat să scrie eseul „Studiile lui Einstein“, atât de interesant pentru profesori și părinți; și lui Evelyn Einstein, care și-a amintit întâmplări cu bunicul ei. Îi sunt recunoscătoare Lindei Reagan de la Prometheus Books, care a văzut în scrisorile acestea posibilitatea creării unei cărți, precum și lui Peggy Deemer, care le-a publicat între două coperte cu atâta atenție și grijă. Mulțumesc arhivelor la care am apelat, cu precădere Institutului Leo Baeck și arhivei Viola Voss, pentru permisiunea de a folosi

Dragă profesore Einstein

---

fotografii din colecțiile lor; le mulțumesc lui Andor Carius, Gillett Griffen și Todd Zoder pentru fotografiile din colecțiilor lor personale.

Și, mai presus de toate, sper ca lectura acestei cărți să le facă cititorilor aceeași plăcere pe care am simțit-o eu alcătuind-o.

Princeton, N.J.

Iunie 2002

Cuvânt adresat copiilor

Scrisorile din acest volumaș au fost scrise între 1928 și 1955, anul morții lui Einstein. Ele vin din multe părți ale SUA și ale globului. Toți copiii care au scris aceste scrisori sunt la ora actuală de vârstă mijlocie sau chiar de vârsta a treia; cu siguranță, unii nu mai sunt printre noi. Aș fi dorit să pot scrie fiecărei persoane în parte și să aflu dacă există obiecții cu privire la publicarea scrisorilor lor în acest volum. Cu toate eforturile de a-i localiza pe autori cu ajutorul Internetului, până la urmă mi-am dat seama că, după atâția ani, îmi asum

Dragă profesore Einstein

---

o sarcină imposibilă. Am adoptat o metodă convenabilă după ce am fost contactată din întâmplare de o rudă: anume, am decis să folosesc numai prenumele sau inițialele autorilor, cu excepția câtorva scrisori care au fost publicate anterior, ca să evit orice sentiment de violare a intimității. În caz că cineva își recunoaște scrisoarea, mi-ar face plăcere să fiu contactată pentru confirmare.

Voi dona o parte din drepturile mele de editor Fondului Internațional pentru Educația Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF).

„*Sunt pur și simplu curios*“

Scurtă biografie

De o sută de ani încoace, numele lui Albert Einstein e sinonim cu „geniu“. În timpul vieții, îl amuza când auzea că se vorbește despre el în acești termeni, fiindcă după părerea lui era doar mai curios decât alți oameni și căuta răspunsuri la acele întrebări pe care adulții uitau să și le mai pună după ce treceau de anii copilăriei. Celebritatea lui mondială a început când teoria relativității i-a fost confirmată, în 1919, de niște astronomi și când, curând după aceea, în 1921, i s-a decernat Premiul Nobel pentru fizică. Chipul prietenos de bunice,

părul vâlvoi, hainele șifonate, compasiunea și preocuparea pentru problemele altora, înclinația pentru o viață simplă, modestia și spiritul independent și, desigur, geniul lui – toate la un loc au făcut din Einstein o figură de neuitat, pe care lumea era dornică s-o cunoască. În același timp, faptul că telefonul, radioul, cinematograful câștigau teren a contribuit la răspândirea rapidă a faimei sale. Se poate spune că Einstein a fost prima celebritate mediatică mondială.

Albert Einstein s-a născut în ziua de 14 martie 1879 la Ulm, în landul sudic al Germaniei numit Württemberg, la aproximativ 140 de kilometri vest de orașul München, într-o familie evreiască din clasa de mijloc. Era anul în care izbucnise războiul zulușilor în Africa de Sud, anul revolteilor indienilor din Vestul american. Cu un an înainte se născuse mârșavul Iosif Vissarionovici Stalin, viitorul dictator al Uniunii Sovietice. Tot 1879 este anul în care Thomas Edison a inventat becul cu incandescență; cu un an mai devreme Frank Woolworth își deschisese primul magazin „de cinci cenți”, iar ceva mai târziu George Eastman

Cuprins

Cuvânt înainte

de Evelyn Einstein.	7
Notă asupra ediției	13
Cuvânt adresat copiilor	19
Cronologia vieții lui Einstein	21
„Sunt pur și simplu curios“ Scurtă biografie	31
Studiile lui Einstein de Robert Schulmann	71
Galerie de fotografii	83

Cuprins

Scrisori	III
Postfață	225
<i>Lecturi suplimentare</i>	229
<i>Indice</i>	233